

Asia: VN/2160/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Kysymykset lausunnon antajille

Millaisia huomioita teillä on oppivelvollisuuslakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

Lausunto on valmisteltu yhdessä Kuntoutusohjaajat ry:n kanssa.

Mielestämme on kannatettavaa, että monialaisen ammatillisen oppilaitoksen käsite poistuu, koska aiemmin korvausoikeus määräytyi sen mukaan, oliko lähistöllä "monialainen oppilaitos", vaikka se ei olisi tarjonnut oppilaan haluamaa tutkintoa. On hyvä, että majoituskorvaus määräytyy lähimmän oppilaitoksen perusteella, jossa järjestetään juuri sitä tutkintoa, jota oppivelvollinen suorittaa.

On perusteltua, että matkakorvausta voisi saada myös pitkän matka-ajan perusteella, silloin kun päivittäiset koulumatkat kestävät yli 3 tuntia nopeinta matkustustapaa käyttäen. Muutosehdotus vähentää epäyhtenäisyyttä etenkin erikoisalojen hakijoilla, joille ei ole tarjolla lähiopiskelupaikkaa sekä selkeyttää korvausjärjestelmää ja poistaa oikeudellista epävarmuutta. Lisäksi erityisesti maantieteellisesti syrjäisten alueiden (ml. saaristo) nuorten koulutusmahdollisuudet paranisivat.

Maksuttomuuden tarkennus kaksois- ja kolmoistutkintoihin kannatettava kirjaus. Tilanteessa, jossa opiskelija suorittaa samanaikaisesti ammatillisen tutkinnon + lukio-opintoja (aineopintoja tai oppimäärän) + ylioppilastutkinnon, maksuttomuus jatkuu siihen asti, kun ammatillinen tutkinto ja ylioppilastutkinto on suoritettu, kuitenkin viimeistään sen vuoden lopussa, kun opiskelija täyttää 20 vuotta. Tarkennus selkiyttää tulkintaa ja turvaa kaksois- ja kolmoistutkintoa suorittavien yhdenvertaisen aseman ja varmistaa, etteivät yksittäiset YO-kokeet muutu maksullisiksi kesken opintopolun. Tämä tukee monipuolisten osaamispolkujen rakentamista ammatillisessa koulutuksessa.

On asianmukaista, että oppivelvollinen voi suorittaa oppivelvollisuuttaan nuorten työpajatoiminnassa enintään 2 kuukautta, jos hänelle ei ole vielä löytynyt opiskelupaikkaa tai opinnot ovat keskeytyneet. On kuitenkin huomioitava, että lakimuutokseen sisältyy todellinen riski, että oppivelvollinen ei saavuta vähintään tyydyttävää osaamista, jos opintoja suoritetaan nuorten työpajatoiminnassa ilman pedagogisia ja rakenteellisia varmistimia. Työpajaohjaajille ei ole laissa säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia eikä velvollisuutta tuntea opetussuunnitelmia tai tutkinnon perusteita, mikä voi heikentää osaamistavoitteiden systemaattista saavuttamista ja arvioinnin luotettavuutta. Ilman selkeää vastuunjakoja ja koulutuksen järjestäjän ohjausta ja seuranta on täysin mahdollista, että nuori on ollut toiminnassa, mutta ei ole saavuttanut vaadittua osaamista, mikä vaarantaa oppivelvollisten yhdenvertaisen oikeuden laadukkaaseen koulutukseen. On kannatettavaa, että oppivelvollisuutta suorittavalla nuorella on mahdollisuus työpajatoimintaan, mutta aikamäärä "enintään kaksi kuukautta" on lyhyt aika. Työpajatoiminnan aikana olisi tärkeä tehdä yhteistyötä tarvittavan verkoston kanssa ja saada nuori riittävän tuen piiriin, jotta varmistetaan opiskelupaikan löytyminen tai opintojen jatkaminen. Ammatillinen ja sosiaalinen kuntoutusohjaus, tarvittaessa terveydenhuollon kontaktointi. Kuntoutus- ja opiskelusuunnitelman laatiminen tärkeää nuorille, joilla selkeästi tukitoimien tarvetta. Suunnitelman laatiminen sitouttaa nuorta omiin tavoitteisiin.

Muutosehdotus mahdollistaisi kuitenkin hieman pehmeämmän nivelvaiheen niille, jotka ovat eronneet opinnoista tai jääneet ilman opiskelupaikkaa. Lisäksi se voisi vähentää "kadoksiin jäävien nuorten" määrää ja tukea myöhempää kiinnittymistä ammatilliseen koulutukseen tai TUVAan. Nivelvaiheen tukeminen olisi vaikuttavampaa, jos työpajatoiminnan aikana on tarjolla ammattilaisen tuki ja ohjaus, mikä on kuntoutuksen ohjauksen ja suunnittelun ydinosaamista.

Millaisia huomioita teillä on tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettuun lakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

Ei kommentoitavaa

Millaisia huomioita teillä on perusopetuslakiin, ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin ja lukiolakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

Tehy tukee lakimuutosta, jonka mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 39 §:ään lisätään velvollisuus ottaa oppivelvolliset ensisijaisesti opiskelijoiksi sekä yhteishaussa että jatkuvassa haussa. Nykytilassa oppivelvolliset ovat joutuneet kilpailemaan opiskelupaikoista muiden hakijoiden kanssa, mikä on johtanut siihen, että osa on jäänyt kokonaan ilman opiskelupaikkaa. Samanaikaisesti on kuitenkin tärkeää varmistaa, etteivät aikuisten alanvaihtajien opiskelumahdollisuudet heikkene, erityisesti koska poistuneen aikuiskoulutustuen tilalla ei ole korvaavaa etuutta.

Mielestämme lakimuutos parantaa oppivelvollisten yhdenvertaisuutta koulutukseen pääsyssä ja voi ehkäistä syrjäytymistä perusopetuksen jälkeen. Kuitenkin opiskelijoita sosiaali-, terveys- ja kasvatustalouden ammatilliseen koulutukseen ohjattaessa on erityisen tärkeää huomioida hakijan soveltuvuus ja kyky suoriutua edellä mainituista opinnoista. Oppivelvollisten ensisijaisuus valinnoissa ja täysimääräinen rahoitus voivat tukea ammatillisen koulutuksen järjestäjien taloudellista ennakoitavuutta. Lisäksi lakimuutos tuo selkeyttä opiskelijan asemaan mm. maksuttomuuden ja korvausten osalta. Pidämme tärkeänä opiskelijoiden soveltuvuuden arviointia.

Coco Kirsi
Tehy ry - Millariikka Rytönen puheenjohtaja Tehy ry